

VLAD POHILĂ, ZIDITOR ÎN CETATEA LIMBII ROMÂNE

Tamara Tomiriș GORINCIOI

Pesemne, noi, românii (basarabeni), suntem printre puținii în lume care luptăm dintotdeauna, pe baricade, în apărarea limbii materne ca pentru propria viață. În numele Limbii Române, de-a lungul istoriei, s-au dat bătălii pentru apărarea hotarelor de puhoaietele păgâne, s-au scris letopisețe și s-au construit cetăți, fapt ce l-a determinat pe Antonio Bonfini, contemporanul lui Ștefan cel Mare, să afirme că „Limba lor [a românilor] n-a putut fi extirpată, deși sunt așezați în mijlocul atâtor neamuri de barbari și așa se luptă să nu o părăsească în ruptul capului, încât parcă nu s-ar fi luptat atâta pentru viață cât pentru o limbă”.

Pentru ea, pentru Limba Română, luptă cu devotament o mână de intelectuali de la noi din Basarabia, între care și omul de cultură, publicistul și lingvistul Vlad Pohilă. Făcându-și din Limba Română o duminică, asemeni unui șlefuitor de piatră scumpă, șterge colbul, mucagaiul întru frumusețea, sonoritatea și drepturile limbii băștinașilor la ea acasă, într-o societate semi-bilingvă, cu o legislație lingvistică plină de carențe (în Republica Moldova, limba rusă mai are statut de limbă de comunicare, în unele instituții funcționând și ca limbă de stat). Purtându-și crucea de intelectual într-o societate în care munca oamenilor de cultură nu are valoare, copleșit de poverile existenței, cu un salariu derizoriu ce abia acoperă minimul de consum, preocupat în a-și câștiga pâinea, pe când judecătorii, procurorii, politicieni de toate culorile, cu un venit de zeci de ori mai mare, își înalță castele și vile, Vlad zidește tenace, cuvânt cu cuvânt, în cetatea de scaun a scrisului corect, a cuvântului potrivit la locul potrivit.

Cunoscându-l de ani buni, în calitate de coleg și, ulterior, redactor-șef al ziarului *Mesagerul*, mi-l amintesc mereu captivat și pasionat de Limba Română – dragostea sa de o viață. Ca redactor-șef,

nu numai că își scria fulminantele sale editoriale, în care pleda combativ pentru drepturile limbii române la ea acasă, dar găsea timp pentru fiecare în parte, cu o delicatețe doar lui specifică, să ne vorbească de frumusețea „veșmântului ființei noastre”, să ne ofere lecții de stilistică, gramatică și redactare. În fiecare dimineață apărea la serviciu oarecum grăbit și ușor precipitat, cu zâmbetu-i larg pe buze, să ne dea bucuros ultima veste sau știre citită, cu legendara-i borsetă neagră aruncată pe umeri, ticsită cu ziare și reviste, manuscrise și foi scoase la imprimantă, xeroxate sau tăiate din diverse surse, citite din mers. Energia sa molipsitoare, făptura-i asemenea unui brad din munții Carpaților, imprima localului nostru de la ultimul etaj al fostului hotel „Moldova”, cu balcoanele spre scuarul de lângă Sala cu Orgă, un aer de boemă (unde mai pui aroma interminabilă de cafea, fumul de țigară și țăcănitul tastaturii).

Deja cunoscut ca un reputat publicist la *Glasul*, la alte ziare și reviste, ca lingvist și autor al volumelor *Să citim, să scriem cu litere latine*, *Grafiă latină pentru toți*, *Nume proprii din alte limbi în context moldovenesc*, colegul nostru, după o zi de lucru la ziar, rămânea peste program, lucrând la viitorul volum *Mic dicționar de nume proprii străine*, apărut după 1998 în mai multe ediții. Ceea ce m-a (ne-a) frapat, era modestia sa proverbială (despre care Grigore Vieru avea să spună: „Vlad Pohilă este un remarcabil lingvist, dar și un strălucit publicist, care s-a ascuns în adâncul unei modestii rar întâlnite la noi...”) și generozitatea. Ne trata ca pe niște egali și ne ruga să-i parcurgem materialele pentru a ne da cu părerea. Flatați, o făceam cu oarecare mândrie și atenție. Cu o energie debordantă, reușea, în același timp, să redacteze textele pentru număr, să răspundă la telefoane, să ne invite la o cafea, să dea consultații și să comunice cu vizitatorii veniți la redacție, unii după ajutor sau după un sfat, alții să-și spună păsul sau amarul, iar unii să-l vadă pe „Învățătorul de la radio”, cum i se mai spunea. Pe atunci, susținea la Radio Moldova o emisiune foarte populară de cultivare a limbii. La o pauză de cafea, reușea să spună un banc sau să ne povestească o întâmplare din nenumăratele sale călătorii de pe când era ghid pentru turiștii români în țările din spațiul postsovietic.

Putem spune că lingvistul și scriitorul Vlad Pohilă a dat definiția luptei noastre, a basarabenilor, pentru păstrarea și ocrotirea limbii, unele gânduri fiind adevărate maxime de învățătură pentru noua ge-

nerație: „Pentru noi limba română este un instrument de muncă. Dar dacă ne limităm numai la asta atunci e trist, pentru că limba trebuie să fie și o pasiune, trebuie să fie mai mult decât o pasiune, o dragoste, o bucurie, cea mai mare, dar desigur și o durere, cea mai mare, atunci când este agresată, când este neglijată”. Sau: „Nu mă mai satur de frumusețea și bogăția limbii române..., ea, limba română, este subiectul cel mai drag, cel mai scump. Pentru că limba română este cu mult mai mult decât a vorbi și a scrie. Este și o istorie frapantă. Este un folclor extraordinar în această limbă română. Este o muzică. Este o literatură extraordinară”. „Limba română este un cosmos, este ceva infinit. Avem ce iubi. Ajunge pentru toți”.

Trăind în acest cosmos, unde cuvintele emană lumină și vrajă, aidoma stelelor din univers, trăind întru strălucirea continuă a „florii sufletului etnic al românimii”, cum spunea Eminescu, colegul nostru nu și-a schimbat nici pentru o clipă convingerile, nu și-a trădat marea pasiune a vieții. O spune și titlul unuia din recentele sale volume de eseuri, recenzii și interviuri *Și totuși, limba română*, precum și *Arta de a pasiona cititorii*.

Or, peste ani, Vlad Pohilă, aflându-se în fruntea revistei *BiblioPolis*, editată de Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, a rămas același, fidel mării sale pasiuni – Limba Română. Cu aceeași geantă imensă pe umăr, plină de ziare și reviste, de manuscrise, îl poți surprinde la o masă, într-o cafenea ieftină, unde savurându-și cafeaua sau țigara, e cu ochii și pixul pe foaia de hârtie, asupra cuvintelor (în garsoniera sa ticsită de cărți, manuscrise și ziare, cuvintelor le este tot mai strămt). Un decor insolit cu un portret de intelectual într-o societate bulversată de intrigi și interese meschine, când o conducere democrată (culmea!), la fel ca cea comunistă, lasă oamenii de creație să se zbată în stresuri și rutinare. N-are cum, deocamdată, să ajungă la conștiința lor că un popor fără spiritualitate, fără cultură n-are viitor, nu supraviețuiește, e ca și mort, sau că *Limba este măsurariul civilizației unui neam* (Mihai Eminescu)? Ei, bine mersi, vor construi și mai departe castele – pe durerea noastră și pe ignoranța lor. Iar Vlad Pohilă și alți intelectuali onești vor clădi piatră cu piatră, cuvânt cu cuvânt, în cetatea de neclintit a Limbii Române.

*Zorile Bucovinei [online]. 17 aprilie 2013
[citată 17.05.2020]. Disponibil: <https://tinyurl.com/y9zlo9d2>*